

THE PHILOSOPHY OF MODERN EDUCATION. MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES AND METHODS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-478-8-14>

TOOLS FOR OVERCOMING EDUCATIONAL LOSSES

ІНСТРУМЕНТИ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Bezpara M. S. **Безпала М. С.**

*teacher of the Ukrainian language
and literature
Municipal Institution "Kharkiv Lyceum
№ 16 of the Kharkiv City Council",
pedagogical title "senior teacher"
Kharkiv, Ukraine*

*учитель української мови та літератури
Комунальний заклад «Харківський ліцей
№ 16 Харківської міської ради»,
педагогічне звання «старший учитель»
м. Харків, Україна*

Актуальність теми: доповідь присвячена актуальній проблемі подолання освітніх втрат, спричинених війною та переходом на дистанційне навчання. Автор аналізує виклики, з якими стикаються вчителі української мови та літератури, та пропонує практичні інструменти для ефективного навчання учнів. У статті розглядаються такі аспекти: диференційований підхід до навчання, використання сучасних технологій, розвиток критичного мислення та творчих здібностей, співпраця з батьками та психологічна підтримка учнів. Матеріал доповіді буде корисним для вчителів, методистів та всіх, хто зацікавлений у підвищенні якості освіти в умовах кризи.

Тема "Інструменти подолання освітніх втрат" є надзвичайно актуальною в сучасних умовах, особливо в контексті воєнного стану та переходу на дистанційне навчання. Війна призвела до значних перерв у навчальному процесі, що неминуче вплинуло на рівень знань учнів. Крім того, дистанційне навчання має свої особливості, які потребують від освітян нових підходів та інструментів для забезпечення ефективного навчання [1, с. 8–9].

Подолання освітніх втрат є одним із ключових завдань сучасної освіти, оскільки від рівня освіти залежить майбутнє країни. Тому розробка та впровадження ефективних інструментів для подолання освітніх втрат є необхідним кроком для забезпечення якісної освіти для всіх учнів [2, с. 64].

Війна внесла значні корективи в наше життя, і сфера освіти не стала винятком. Вплив воєнного стану на освітній процес проявляється у великій кількості аспектів.

Психологічний стан учнів та вчителів: одним із найбільш відчутних наслідків війни є погіршення психологічного стану як учнів, так і вчителів. Постійний стрес, тривога, страх за майбутнє – усе це негативно впливає на здатність сприймати нову інформацію та концентруватися на навчанні. Діти можуть відчувати безсилля, відчуженість, а вчителі – вигорання та перенапруження.

Нестабільний доступ до інтернету та електроенергії: ще одним важливим фактором, що ускладнює освітній процес, є нестабільний доступ до інтернету та електроенергії. Часті перебої зі зв'язком, відключення світла перетворюють дистанційне навчання на справжнє випробування. Учні можуть втрачати важливу інформацію, пропускати заняття, а вчителі – стикатися з труднощами в організації навчального процесу.

Відсутність мотивації до навчання: війна змінила пріоритети багатьох людей. Для багатьох учнів виживання стало головною метою, а навчання відійшло на другий план. Відсутність стабільності, постійні переїзди, втрати близьких – усе це може призвести до демотивації та зниження інтересу до навчання.

Але незважаючи на всі труднощі, освіта залишається одним із найважливіших інструментів розвитку особистості та суспільства в цілому. Тому сьогодні ми зосередимося на інструментах подолання освітніх втрат.

Подолання освітніх втрат – це складний і багатогранний процес, який вимагає спільних зусиль вчителів, учнів, батьків та суспільства в цілому. Застосування сучасних інструментів та методів навчання, створення сприятливого психологічного клімату та тісна співпраця всіх учасників освітнього процесу дозволять нам подолати наслідки війни та забезпечити якісну освіту для майбутніх поколінь.

Одним із ефективних інструментів подолання освітніх втрат є диференційований підхід до навчання. Створення індивідуальних навчальних траєкторій, використання різноманітних форм роботи та поєднання очного та дистанційного навчання дозволяють врахувати особливості кожного учня та забезпечити його успішний розвиток [3, с. 6].

Сучасні технології також відіграють важливу роль у подоланні освітніх втрат. Онлайн-платформи, відеоуроки, мобільні додатки та вебінари надають учневі можливість навчатися в зручний для нього час і в будь-якому місці.

Проектна діяльність допомагає учням застосувати отримані знання на практиці, розвиває навички критичного мислення, творчості та

співпраці. Реалістичні завдання, командна робота та презентація результатів роблять навчальний процес цікавим та ефективним.

Тісна співпраця з батьками є невід'ємною частиною успішного подолання освітніх втрат. Спільна робота, інформування про успіхи та труднощі учнів, створення позитивного навчального середовища вдома – усе це сприяє підвищенню мотивації учнів та покращенню результатів навчання.

Психологічна підтримка також відіграє важливу роль у подоланні наслідків стресу, викликаного війною. Індивідуальні та групові консультації, релаксаційні практики та створення позитивного психологічного клімату в класі допомагають учням та вчителям подолати емоційні труднощі та сконцентруватися на навчанні.

Подолання освітніх втрат – це тривалий процес, який вимагає від усіх нас терпіння, наполегливості та творчості. Застосовуючи сучасні інструменти та методи навчання, ми зможемо забезпечити якісну освіту для наших учнів і підготувати їх до життя в новому світі.

Ми вже детально розглянули, як війна вплинула на освітній процес та які інструменти ми можемо використовувати для подолання освітніх втрат. Але жоден із цих інструментів не буде ефективним без активної участі вчителя. Саме вчитель є ключовою фігурою в освітньому процесі, і його роль у подоланні наслідків війни є особливо важливою.

Учитель – це не просто передавач знань, а й наставник, психолог, друг. Саме він створює в класі атмосферу довіри, підтримки та взаєморозуміння. Учитель допомагає учням адаптуватися до нових умов навчання, подолати стрес і тривогу, відновити мотивацію [4, с. 6].

Які ж конкретні кроки може зробити вчитель для подолання освітніх втрат?

Індивідуальний підхід до кожного учня є одним із найважливіших завдань вчителя. Кожен учень – це особистість із власними потребами, здібностями та темпом навчання. Завдання вчителя – створити умови для того, щоб кожен учень міг реалізувати свій потенціал. Це передбачає розробку індивідуальних навчальних траєкторій, використання різноманітних форм і методів роботи, а також надання необхідної підтримки.

Створення позитивного навчального середовища є ще одним важливим аспектом роботи вчителя. Атмосфера в класі має бути такою, щоб учні відчували себе комфортно і безпечно. Важливо створити умови для взаємодії, співпраці та обміну досвідом.

Війна призвела до розриву соціальних зв'язків багатьох учнів. Завдання вчителя – допомогти їм відновити ці зв'язки, розвинути навички комунікації, співпраці та емпатії. Розвиток соціальних навичок є не менш важливим, ніж здобуття академічних знань.

Психологічна підтримка учнів – це ще один важливий аспект роботи вчителя. Учитель повинен бути готовий надати психологічну підтримку своїм учням. Це може бути як індивідуальна бесіда, так і проведення тренінгів з управління стресом, емоційною стійкістю та розвитку самооцінки.

Тісна співпраця з батьками є важливою умовою успішного навчання. Учитель повинен регулярно інформувати батьків про успіхи та труднощі учнів, залучати їх до навчального процесу та спільно шукати шляхи вирішення проблем.

Постійне професійне зростання є необхідною умовою для ефективної роботи вчителя в сучасних умовах. Світ змінюється дуже швидко, і вчитель повинен постійно вдосконалювати свої знання та навички. Це дозволить йому використовувати сучасні методи навчання, адаптувати навчальні програми до нових умов і забезпечити якісну освіту для своїх учнів.

Підсумовуючи викладене, слід наголосити, що роль учителя у подоланні освітніх втрат є надзвичайно важливою. Саме від його професіоналізму, творчості та відданості залежить успіх наших учнів. Інвестуючи в розвиток учителів, ми інвестуємо в майбутнє нашої країни.

Література:

1. Казакова О. Методики і підходи побудови занять із надолуження освітніх втрат. *«Тренінг для вчителів тьюторинговий CATCH-UP у середній школі»*: за матеріалами тренінгу. (Карпати, 5-8 серпня 2024 р.) Карпати, 2024. 93 с.
2. Нартова С. М. Стратегії надолуження освітніх втрат: які існують і які підтримують вчителі. 2023. URL: <https://naurok.com.ua/strategii-nadoluzhennya-osvitnih-vtrat-yaki-isnuyut-i-yaki-pidtrimuyut-vchiteli-380612.html>
3. Волошина С.В. Маршрутні листи для надолуження освітніх втрат. *«Обдарованість: методи діагностики та шляхи розвитку»*: тези доп. всеукр. наук.-практ. семінару. (м. Київ, 23-26 травня 2024 р.). Київ, 2024. С. 62-66.
4. Прокоп І. Стратегії надолуження освітніх втрат у процесі формування математичної компетентності молодших школярів. *«Актуальність проблеми професійної підготовки педагогів: національний та євроінтеграційний вимір»*: тези доп. міжн. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 21 травня 2024 р.). Чернівці, 2024. С. 112-119.